

Theoloog Frans Breukelman zag de wereld als een leerhuis

De theoloog Frans Breukelman las het Evangelie, zoals een dirigent de partituur van een muziekstuk bestudeert. Daarmee inspireerde hij vele theologen. Het laatste deel van zijn *Bijbelse Theologie* komt morgen uit.

Interview

Niels Faber
Toen de theoloog Frans Breukelman in 1968 overleed, liet hij ruim 180 boeken met commentaren achter na. Veel daarvan is in de loop van de tijd uitgegeven onder de titel *Bijbelse Theologie*. Nu wordt het laatste deel van zijn hoofdwerk gepresenteerd, mogen op het symposium een lezing geven en een boek voorstellen. Ad van Niersteppert is hoofdredacteur en redacteur van de nieuwe uitgave.

Leerstool Revival van Breukelman

Het werk van Frans Breukelman (1916-1968) blijft een revival te beleven, mede meer door de opschikking van een bijzondere leerstoel *Mikrotheologie* van de FfFV in Amsterdam. Prof.dr. Elise Reeling Broekman heeft sinds begin dit jaar deze leerstoel, bedoeld om de kennis van het werk van deze theoloog onder studenten

en predikanten (in het kader van *Reformatorisch Denken*) te verspreiden. De overkoepelende stichting heet bovendien voor 'laiken' *Breukelanus* en in de stijl van Breukelman, veelal gegeven vanuit de Thomastek in Amsterdam.

In het zijn meer werken met stimulerende opmerkingen: kijk hier eens, maak dat er eens bij. Dat geeft heel veel vrijheid om zelf antwoorden te maken op de vragen die je hebt bij een tekst. Verder is de inhoud van dit laatste deel ook geschikt. Breukelman heeft het *Motief* van de evangelie als een soort muziekstuk met een finale. Met als in een symfonie komen volgens hem in een afsluitend de motieven uit het begin nog eens terug, namelijk wanneer Jezus een berg opgaat en dan zegt: 'maakt alle woorden toe mijn leerstelling'. Wat is die terugkeer opgevat als zouden alle volken bekeerd moeten worden. Maar volgens Breukelman gaat het er veeleer om dat de hele wereld een 'leerhuis' wordt. Wij leven vaak iets omdat we er goed in willen worden, om zelf leraar te worden. Het even grote druk dat een leerstelling worden is het doel'.

Lieve Breukelman theologiestructuur voor tot een bepaald maatschappelijk?
Ja, dat dank ik wel. Als je ervan uitgaat dat je als mens een leerling in midden van leerlingen bent, dan verandert dat natuurlijk ook je beeld van anderen. Dat heeft gevolgen voor de manier waarop je bijvoorbeeld nadenkt en ontwikkelingsaanpakking vormgeeft. Een ander punt is dat God en Jesus in de Bijbel geen neutrale figuren zijn. Jezus staat aan de kant van degenen die over het hoofd worden gezien. Denk maar aan Zacharias de tollenaar. Jezus zegt niet: wat ben jij een grote

geloof, maar ik wil jouw mening horen. Wat wil jij in het leven? Dat soort gesprekken voerde Breukelman ook. Maar dat de Bijbel in de jaren zeventig een soort politiek programma werd was hem een gruwel, dan wordt de Bijbel weer ontdekt als een menselijke ideeë, zo zag hij dat.

Uit zijn werk blijkt dat hij worstelde met wat hij dacht dat er voren kwam.

In Breukelman's beleving is achtergrond? In de *Reformatie* van de 16de eeuw is er een afwijking van wat er nu is. Als Breukelman zei 'Zo wil het gelezen worden' - en ik hoor het hem nog zeggen - denk ik dat hij ook wilde zeggen: 'behalve achtergrond'. Uit zijn werk blijkt juist dat hij worstelde met wat hij dacht dat er uit de tekst naar voren kwam. Misschien is dat ook een reden dat hij zo weinig heeft gepubliceerd: hij was perfectionistisch, maakte voortdurend nieuwe versies. In de *Reformatie* leerde hij van de mensen die zich helemaal hebben verdoken in het zoeken naar structuren in teksten. Maar zulke structuren liepen natuurlijk maar een tijdje uit handvat om maar van een stuk tekst te begrijpen. De Bijbel is veel te openbaar om op die manier te lezen. Daarvoor is ook als ik nu spreken nog eens behijk. Er bestaat geen laatste interpretatie. Dat maakt het ook zo spannend om een tekst te lezen.

Frans Breukelman. Foto: FD

- *Leerstool Mikrotheologie/Breukelman: Grote Mis, Verspreiden Doorgang: Zending en Ad van Niersteppert, predikant/Thomastek en redacteur Bijbelse Theologie II/3* mee.
- Thomastek, Amsterdam. 16.00 uur; 16.00 uur en meer: www.thomastek.nl. De toegang is vrij.
- *N.v.v. Leerstof wonden en leerling/leerling, symposium over het werk van Frans Breukelman. Het boek 'Bijbelse Theologie II/3. De finale van het evangelie van Matteüs' is uitgegeven bij Kok. Prijs 14,50 euro. Het boek is verkrijgbaar via www.kok-extra.nl.*
- www.breukelanusstichting.nl, www.thomastek.nl.

Symposium Cuba-VS-koor in Havana

Leden van het koor de *Cathedral Singers* (rechts) en het Nationaal Koor van Cuba (in wit) zingen gezamenlijk op. Dat gezamenlijk zingen het *International Cuban-VS* koor in de St. Philip Nieuwkerk in de Cubaanse hoofdstad Havana. Studie 23 april 2012 is het werk van opgevoerd van Cubaanse-Amerikaanse gezinnen om hun kindertijd te beleven. Het beeld is onderdeel van meer ontspannen verhoudingen tussen de twee gemeenten. [Foto: IPSA](http://www.ipsa.nl)

Paus is bedroefd over Vatileaks

• Nog veel vertrouwen in zijn medewerker
Rome | „De gebeurtenissen van de afgelopen dagen rond de Curie en mijn medewerkers hebben mijn hart bedroefd.“ Dat heeft paus Benedictus XVI gisteren gezegd tijdens de algemeen mededeling. Het is voor het eerst dat de paus openlijk sprak over de onthullingen van de tienduizend privé-documenten in wat inmiddels 'Vatileaks' wordt genoemd. De website van *Katholiek Nieuwsblad* bericht dat het om meer gaat dan een impliciete verwijzing en de paus is ook rijkelijk: „Ik heb de vast te overtuiging, dat ondanks de menselijke zwakte, ondanks de moeilijkheden en beperkingen, de Kerk in deze moeilijke tijden zal blijven standhouden van de Kerk op haar weg“, aldus paus Benedictus. De paus maakte tevens opmerkingen over de rol van de media en hoe hij de toekomst ziet. De kerkvoetbal vindt dat er „een aantal volkomen ongepaste geruchten zijn verspreid door sommige media, die veel verder gaan dan de feiten, en een beeld schetsen van de Heilige Stoel dat niet overeenkomt met de werkelijkheid“. Tegenover duizenden gelovigen zei hij nog steeds een diep vertrouwen te hebben in het Vaticaan, zijn medewerkers en ambtenaren in de Curie. „De dag in dag wil trouw en met een geest van opoffering, mij helpen bij het vervullen van mijn dienstwerk.“ *Afgelopen* week werd de 60-jarige buiter van de paus, Paolo Gubio, aangehouden op verdenking van het doorbreken van geliebde documenten en correspondentie van de paus.

De Ad van Niersteppert: „Breukelman heeft mij weer leerling gemaakt van de Schrift.“ Foto: Michiel Goudswaard

Kerkenkoepel WCRC verhuist uit 'te duur' Genève

• Lidmaatschap moet beter contribute gaan betalen
Genève | De Wereldwijde Raad van Gereformeerde Kerken (WCRC) gaat verhuizen uit Genève. De stad is te duur voor de in financiële nood verkerende organisatie. Dit werd onlangs besloten op een zesdaagse bijeenkomst van de WCRC in Bernstorf, Indonesië. De WCRC zit vooral in geldnood door de hoge wisselkoers tussen de Zwitserse frank en de euro. De WCRC is gevestigd in het Zwitserse Genève maar het leeuwendeel van de lidkerken betaakt de contributie in euro's. Bovendien betalen sommige lidkerken geen of weinig contributie. Alle leden gaan nu een redelijke contributie betalen zodat de WCRC in ieder geval haar kosten kan betalen. Een taakforce bereid te verhuizen voor. De WCRC besloot ook tot een terugkijkcommissie in 2014 in Latijna-Amerika voor jonge voorgangers en theologiestudenten. Dit gebeurt in het kader van de Global Institute for Theology (GIT) die jongeren versterkt biedt in de wereldwijde oecumene. De WCRC wil ook een duurzaamheidsfonds starten dat in 2017 10 miljoen Zwitserse frank moet bedragen. Tevens komt er in samenwerking met de Wereldraad en de Raad van Wereldzending een grote internationale bijeenkomst in oktober over een nieuw constitutioneel en financieel systeem dat anders dan het huidige, licht tot rechtvaardige verdeling van welvaart.

Kort nieuws

Protestante Kerk Jan Kooistra 25 jaar predikant

Hoozeveer | Vandaag is de J. Koolstra vijfentwintig jaar predikant. Jan Kooistra werd geboren op 3 september 1982 in Boelensdijk. Hij studeerde theologie in Kampen en werd in 1987 gereformeerd predikant te Zetsche, palen Hoozeveer. In 1991 vertrok hij naar Steenwijk en vanaf 1994 is hij verbonden aan Hoozeveer.

Joop Ganikema Opwekking-cd niet stelen van internet

Hoozeveer | Steeds meer mensen downloaden de liederen van de cd's van Opwekking illegaal van internet. Directeur Joop Ganikema van Stichting Opwekking vindt het diefstal van artiesten. Tijdens de pluktoerconferentie had Ganikema al zijn zorgen gedeeld met de hoesmakers. Dat heeft artiest geleid dat de eerste oplage (15.000 exemplaren) van cd nummer 33 al helemaal is uitverkocht en er een tweede versie gepareert is van 2500 exemplaren. Stichting Opwekking wil het in de toekomst verder gaan met muziekgeven, omdat volgens Ganikema artiesten nu en vijf jaar de cd wel eens verdwenen kan zijn al muziekdrager.

Protestante Kerk Jubileum M.E. Boelhouwer-Overeem

Wageningen | Dr. M.E. Boelhouwer-Overeem is vandaag vijfentwintig jaar predikant. Marlon Eveline Overeem werd geboren op 28 juni 1987 in Haurlemmer. Ze studeerde theologie aan de VU en werd in 1987 gereformeerd predikant te Beverwijk (geestelijk verzorger stiekemba Beverwijk). Daarna was ze verbonden aan Oortberck en Doorwerth/Deventer (1997). Vanaf 1999 is de Boelhouwer geestelijk verzorgende Beekbergen.

Castratie Onderzoek naar invloed kerk op psychiatrie

Den Haag | Er komt een onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek naar de geschiedenis van de psychiatrie en de invloed daarop van de Rooms-Katholieke kerk. Er zal met name worden gekeken naar de rol van de kerk als het gaat om het overtuigen van mensen. Dat heeft staatssecretaris Marlies Veldhuijzen van Zandvoort (VVD) vandaag gezegd op een Tweede Kamer. De bewindsvrouw wil laten kijken naar de juridische, medische, ethische, religieus-historische en sociaal-wetenschappelijke aspecten van de geschiedenis. Er was vanuit de Kamer en ook door de commissie-Deetman, die het ministerie in de kerk onderzoekt, op een dergelijke geschiedenis van de psychiatrie en de invloed daarop van de Rooms-Katholieke kerk. Er zal met name worden gekeken naar de rol van de kerk als het gaat om het overtuigen van mensen. Dat heeft staatssecretaris Marlies Veldhuijzen van Zandvoort (VVD) vandaag gezegd op een Tweede Kamer. De bewindsvrouw wil laten kijken naar de juridische, medische, ethische, religieus-historische en sociaal-wetenschappelijke aspecten van de geschiedenis. Er was vanuit de Kamer en ook door de commissie-Deetman, die het ministerie in de kerk onderzoekt, op een dergelijke geschiedenis van de psychiatrie en de invloed daarop van de Rooms-Katholieke kerk. De Kamer heeft een overleg over historische, die voor vandaag stond gepland, inmiddels van de agenda voor de dag afgevoerd.

Agenda

Maandag 4 juni
• **Directies**, Grote Kerk; kunst- of hitteclash, vanavond aan de expo van galerie De Elzvier Roek van de Stichting Talent, 19.00-17.00 uur.
• **Evangelie**, Kerk de Haven; *Pensioen* met *Visiting Choirs*, met een psalm, gebeden en samenzingelieren. Aanvang 18.00 uur.

Beroepingswerk

Protestante Kerk in Nederland
• **Stichting** te Hartkamp (harvork), dr. C. van den Berg te Nieuwkerk;
• **Stichting** te Hoozeveer (hoozeveer), dr. K.J. Schoneveld te 't Grooten;
• **Stichting** naar Hooftdorp (hooftdorp) te Zierikzee, dr. A.L. van der Duijn te Oost-Souburg; naar *Bereikbaar* (harvork), dr. M.J. Teekamp te Hoozeveer.
Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt)
• **Stichting** te Dordrecht, ca. *landdicht* P.A. Slegers te Kampen; te Ommen-Weer, dr. A.M. de Haaf; te Apeldoorn.
Nederlands Gereformeerde Kerken
• **Stichting** te Heerde/De, dr. H.C. Vervoort te Maastricht.
Katholieke Gereformeerde Kerken
• **Stichting** te Broeksterveld (Petrusgemeente), landdicht H. Guldier te Hilvoren.
Gereformeerde Gemeenten
• **Landdicht** voor Slotter-Canter (VS), dr. D.W. Thimier te Agterkerk.